

Valmistelija: talouspäälikkö Kari Auvinen

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvion sitovuustason mukaisesti valtuusto hyväksyy toimielintasoiset toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi valtuusto hyväksyy konserniyhtiöille strategiset kehittämistavoitteet. Tavoiteasetanta perustuu tällä hetkellä voimassa olevaan kuntastrategiaan. Talousarviossa kuvatun kokonaistalouden ja toiminnan ohjaus jalkautuu eteenpäin toimielinten palvelusuunnitelmapäätöksillä joulukuussa.

Taloussuunnitelman valmistelu pohjautuu kunnanvaltuuston elokuussa 2025 hyväksymään raamiin, jonka valmisteluun liittyen kunnanhallitus oikeutti talouspalvelut-tehtäväalueen antamaan vuoden 2026 talousarvioesityksiä valmisteleville toimielimille talousarvioraamiin perustuvat euromääräiset laadintatavoitteet. Lautakuntaesitysten valmistettua kunnanhallitus on saanut tilannekatsauksen valmistelutilanteesta kokouksessaan 06.10.2025.

Kunnanhallitus käsitteli taloussuunnitelmakauden 2026-2028 kokonaistaloutta ja lautakuntien talousarvioesityksiä 20.- 21.10.2025 pidetyssä seminaarissa. Seminaarin linjaukset on otettu huomioon talousarvioesityksen jatkovalmistelussa. Yhteistoimintaryhmä on käsitellyt kokonaistalouden tilannetta ja taloussuunnitelmaesityksen valmistelutilannetta syksyn 2025 kokouksissaan.

Kunnanvaltuusto hyväksyi vuoden 2026 veroprosentit kokouksessaan 29.10.2025. Elokuun suunnitteluohjeen mukaisesti vuoden 2026 veroprosentit ovat samat kuin vuonna 2025.

Vuoden 2026 talousarvion vuosikate jää poikkeuksellisen alhaiseksi, mutta tilanne normalisoituu kertaluonteisten vuosikatteeseen vaikuttavien erien poistuessa ja kunnanhallituksen talousarvioseminaarissa linjattujen toimenpiteiden johdosta. Kertaluoteisina tekijöinä vuosikatetta heikentävät raamiin verrattuna erityisesti vuosien 2025-2026 verotuloennusteisiin tehdyt merkittävät heikennykset, hyvinvointialueelle vuokrattavien sote- ja pelastuskiinteistöjen yhtiöittämisen arvioitua suuremmat vaikutukset sekä vuoden 2026 asuntomessujen järjestämiskustannukset. Näistä sote- ja pelastuskiinteistöjen yhtiöittämisen eurovaikutukset kompensoituvat tulevana vuosina tasapainoon vuodesta 2027 alkaen asuntomessuihin varatut kustannukset poistuvat kulupohjasta vuonna 2027 ja myös kuntien veroennusteet kääntyvät paremmalle kasvu-uralle vuodesta 2027 alkaen.

Lempäälän kunnan pitkän aikavälin kuntatalouden linjauksista tärkein on kunnan peruspalvelujen nettokulujen eli toimintakatteen kasvun mitoittaminen ennustettua verotulojen vuosikasvua alhaisemmalle tasolle. Tällöin investointien edellyttämä vuosikate kohenee vuosittain, tilivuosien operatiiviset tulokset palaavat tasapainoon ja alijäämäisyyskehitys saadaan katkaistua. Samalla vuosi-investointien taso pyritään alentamaan sellaiselle

tasolle että vuosikate riittää muutaman taloustervehdyttämisen jälkeen vuosi-investointeihin ja kunnan velkaantumisen kasvu pysähtyy.

Talousarvioesityksen 2026 vuosikate on runsaat 3,6 milj. euroa (143 €/as.) ja tilivuosi on -3,7 milj. euroa alijäämäinen. Taloussuunnitelman mukaisesti alijäämäisyyskehitys lievenee, sillä vuonna 2027 alijäämä on -0,4 milj. euroa. Vuodelle 2028 tuloslaskelma-arvio on +1,1 milj. euroa ylijäämäinen. Tilinpäätöksessä 2024 ollut vajaan 35 milj. euron taseylijäämä on edellä kuvatulla talouskehityksellä vuoden 2028 lopussa noin 30,3 milj. euroa.

Vuoden 2026-2028 taloussuunnitelmavalmisteluun on liitetty myös kunnan taseessa olevan käyttöomaisuuden poisto-ohjelman päivittäminen ja asia on tarkoitus käsitellä samassa kunnanvaltuuston marraskuun kokouksessa kuin taloussuunnitelma. Käyttöomaisuuden taloudellisen pitoajan uudelleenmäärittämiseen perustuva poisto-ohjelman muutos vaikuttaa tulevien vuosien tuloslaskelmapoistojen määrää alentavasti.

Taloussuunnitelman 2026-2028 investointiohjelma on valmisteltu yhdyskuntalautakunnassa. Meneillään olevien investointihankkeiden johdosta Nettoinvestoinnit ovat vuonna 2026 vielä vajaan 16,7 milj. euroa, mutta vuonna 2027 investointitaso alenee 12,6 milj. euroon ja vuonna 2028 12,8 milj. euroon.

Lempäälän asukaskohtainen velkamäärä nousee vuonna 2026 5617 euroon/asukas. Vuosikatteen kohentuessa suunnitelmavuosina nettovelanoton tarve päättyy, ja rahoituslaskelmassa kuvatulla kehityksellä vuoden 2028 lopussa velkamäärä on noin 5600 euroa/asukas. Lempäälän velkamäärä on vielä lähivuosina Tampereen kaupunkiseudun kehyskuntien keskiarvoa korkeampi.

Kunnanvaltuusto käsittelee talousarviota ja taloussuunnitelmaa kokouksessaan 26.11.2026. Valtuutetuille järjestetään infotilaisuus taloussuunnitelmaesityksestä 13.11.2025.

Liite:

Taloussuunnitelma-asiakirja 2026-2028
Kokouksen esitysmateriaali

Toimivalta: Kuntalaki 110 §

Lisätietoja: talouspäälikkö Kari Auvinen, puh. 050 68148, sähköposti kari.auvinen@lempaala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

1. esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy talousarvion vuodelle 2026 ja taloussuunnitelman vuosille 2026–2028 liitteen mukaisena.
2. oikeuttaa talouspäällikön tekemään taloussuunnitelma-asiakirjaan vähäisiä teknisiä muutoksia.

Käsittely

Talousarviokirjan sivut 2-19 (kunnanjohtajan katsaus, yleisperustelut, sitovuus, strateginen perusta, tuloslaskelma, käyttötalousosa)

Ei muutosesityksiä.

Talousarviokirjan sivut 20-28 (kunnanhallitus)

Ei muutosesityksiä.

Talousarviokirjan sivut 29-45 (hyvinvointi- ja elinvoimalautakunta)

Keskustelun kuluessa Kari Virtanen teki seuraavan muutosesityksen:

Sivu 38: esitys: muutetaan Ideapark/ Kuljun ja Hakkarin alue. tekstilisäys: Selvitetään mahdollisuutta avata myös Kuljun nuorisotila.

Kari Virtasen muutosesitystä kannattivat Tuukka Liuha, Elina Elovirta ja Anita Huhtala.

Keskustelun kuluessa Tuukka Liuha teki seuraavan muutosesityksen:

Sivu 43: Päivitetään taloussuunnitelman numero osa vastaavasti ja lisätään sivun loppuun: Lempäälä valmistautuu siirtymään Tampereen työllisyysalueesta toiseen ratkaisuun vuonna 2027. Irtautumisella tavoitellaan vähintään 1 meur säästöä tuleville taloussuunnitelmavuosille.

Tuukka Liuhan muutosesitystä kannatti Elina Elovirta.

Keskustelun kuluessa Anita Huhtala teki seuraavan muutosesityksen:

Sivu 43 lisäys: Lempäälän kunta seuraa työllisyysalueen kustannuskehitystä tarkasti ja tarkastelee myös vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa työllisyyspalvelut mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla.

Anita Huhtalan muutosesitystä kannatti Taru Cruz.

Keskustelun jälkeen puheenjohtaja totesi, että kunnanjohtajan pohjaehdotukseen on tehty kannatettuja muutosesityksiä, joten asiassa tulee äänestää. Puheenjohtaja tiedusteli voidaanko Kari Virtasen kannatettu muutosesitys hyväksyä yksimielisesti. Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti ja puheenjohtaja totesi, että Kari Virtasen muutosesitys on tullut kunnanhallituksen päätökseksi.

Puheenjohtaja tiedusteli voidaanko Tuukka Liuhan kannatettu muutosesitys hyväksyä yksimielisesti ja totesi, että ei voida hyväksyä. Puheenjohtaja tiedusteli voidaanko Anita Huhtalan kannatettu muutosesitys hyväksyä yksimielisesti ja totesi, että ei voida hyväksyä. Puheenjohtaja totesi, että asiassa täytyy äänestää niin, että ensin ovat vastakkain Tuukka Liuhan ja Anita Huhtalan muutosesitykset ja sen jälkeen tarvittaessa voittanut muutosesitys asetetaan pohjaehdotusta vastaan. Kunnanhallitus hyväksyi äänestysjärjestyksen.

Puheenjohtaja ehdotti äänestystavaksi nimenhuutoäänestystä siten, että ne, jotka kannattavat Tuukka Liuhan muutosesitystä äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat Anita Huhtalan muutosesitystä äänestävät EI. Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti.

Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 2 JAA-ääntä (Elovirta Elina, Liuha Tuukka) ja 9 EI-ääntä (Aspila Riina, Haapajoki Henri, Huhtala Anita, Huhtala Pasi, Ojala Carita, Paananen Ismo, Virtanen Kari, Maaranen Sami, Cruz Taru).

Puheenjohtaja totesi, että äänin 2-9 Anita Huhtalan muutosesitys on voittanut äänestyksen. Puheenjohtaja tiedusteli voidaanko Anita Huhtalan muutosesitys hyväksyä yksimielisesti. Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti ja puheenjohtaja totesi, että Anita Huhtalan muutosesitys on tullut kunnanhallituksen päätökseksi.

Talousarviokirjan sivut 46-59 (kasvatus- ja opetuslautakunta)

Keskustelun kuluessa Elina Elovirta teki seuraavat muutosesitykset:

Sivu 51: Kohdasta opetuspalvelut poistetaan kasvu- ja elinvoima tavoite ja mittari seuraavin tekstein: "Seudullisen digitaalisen osaamisen suunnitelman toimeenpano oppilaiden henkilökohtaisten digilaitteiden hankinnan myötä kuntakohtaisen tv ohjausryhmän suunnitelman pohjalta. "Henkilökohtaiset digilaitteet / perusopetuksen oppilas seutukunnan keskiarvossa 2026–2030"

Talousarvioesitykseen lisätään: Opettajien työvälineinä säilytetään Windows-laitteet sujuvan opetustyön ja koulun arjen takaamiseksi.

Elina Elovirran muutosesityksiä kannattivat Taru Cruz, Tuukka Liuha, Anita Huhtala ja Carita Ojala.

Puheenjohtaja totesi, että Elina Elovirran kannatetussa muutosesityksessä on kaksi erillistä muutosesitystä ja tiedusteli voidaanko esitys poistamisesta hyväksyä yksimielisesti. Kunnanhallitus ei hyväksynyt ja puheenjohtaja totesi, että asiassa on äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti äänestystavaksi nimenhuutoäänestystä siten, että ne, jotka kannattavat pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat Elina Elovirran muutosesitystä poistamisesta äänestävät EI. Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti.

Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 7 JAA-ääntä (Aspila Riina, Haapajoki Henri, Huhtala Pasi, Ojala Carita, Paananen Ismo, Virtanen Kari, Maaranen Sami) ja 4 EI-ääntä (Elovirta Elina, Huhtala Anita, Liuha Tuukka, Cruz Taru)

Puheenjohtaja totesi, että äänin 7-4 kunnanhallitus on hyväksynyt kunnanjohtajan pohjaehdotuksen.

Puheenjohtaja tiedusteli voidaanko Elina Elovirran lisäysehdotus sivulle 51 hyväksyä yksimielisesti. Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti.

Talousarviokirjan sivut 60-71 (yhdyskuntalautakunta)

Keskustelun kuluessa Taru Cruz teki seuraavan muutosesityksen:

Sivu 61 Muutetaan muotoon: Sääksjärven torikorttelin ja aseman asemakaavoja viedään eteenpäin. Lehtivuoren asemakaavan osalta tarkastellaan vaihtoehtoisia toteutustapoja, osallistetaan kuntalaisia ja huomioidaan kuntalaisten aktiivisuus alueen kehittämisessä.

Taru Cruzin muutosesitystä kannatti Anita Huhtala.

Keskustelun kuluessa Tuukka Liuha teki seuraavan muutosesityksen:

Sivu 65: Tykkilumiladun tekeminen mahdollistetaan edelleen talvikaudelle 2026–2027 entisellä tavoin.

Tuukka Liuhan muutosesitystä kannatti Pasi Huhtala.

Keskustelun kuluessa Tuukka Liuha teki seuraavat muutosesitykset:

Sivu 67 lisätään: Palvelubussin palvelutason riittävyyttä ja siitä saatavaa palautetta seurataan toimintavuoden aikana aktiivisesti.

Tuukka Liuhan muutosesitystä kannatti Elina Elovirta.

Sivu 68 lisätään: Junaliikenteen liityntäpysäköinnin sujuvuutta ja turvallisuutta seurataan ja pyritään parantamaan.

Tuukka Liuhan muutosesitystä kannatti Elina Elovirta.

Keskustelun kuluessa Taru Cruz teki seuraavan muutosesityksen:

Sivu 68: Kunnossapito ja hoito otsikon alla toisen kappaleen alussa:

Katujen talvikunnossapito kilpailutetaan. Tähän lisäys muotoon: Katujen talvikunnossapito kilpailutetaan huomioiden kevyenliikenteen väylien tarpeet.

Keskustelun jälkeen puheenjohtaja totesi, että kunnanjohtajan pohjaehdotukseen on tehty kannatettuja muutosesityksiä, joten asiassa tulee äänestää. Lisäksi puheenjohtaja totesi, että Taru Cruzin muutosesitys sivulle 68 raukeaa kannattamattomana.

Puheenjohtaja tiedusteli voidaanko Taru Cruzin muutosesitys sivulle 61 hyväksyä yksimielisesti ja totesi, että ei voida ja asiassa täytyy äänestää. Puheenjohtaja ehdotti äänestystavaksi nimenhuutoäänestystä siten, että ne, jotka kannattavat kunnanjohtajan pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat Taru Cruzin muutosesitystä sivulle 61 äänestävät EI. Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti.

Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 8 JAA-ääntä (Aspila Riina, Haapajoki Henri, Huhtala Pasi, Liuha Tuukka, Ojala Carita, Paananen Ismo, Virtanen Kari, Maaranen Sami) ja 3 EI-ääntä (Elovirta Elina, Huhtala Anita, Cruz Taru). Puheenjohtaja totesi, että äänin 8-3 kunnanhallitus on hyväksynyt kunnanjohtajan pohjaehdotuksen.

Puheenjohtaja tiedusteli voidaanko Tuukka Liuhan muutosesitys sivulle 65 hyväksyä yksimielisesti ja totesi, että ei voida ja asiassa täytyy äänestää. Puheenjohtaja ehdotti äänestystavaksi nimenhuutoäänestystä siten, että ne, jotka kannattavat kunnanjohtajan pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jota kannattavat Tuukka Liuhan muutosesitystä sivulle 65 äänestävät EI. Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti.

Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 4 JAA-ääntä (Haapajoki Henri, Paananen Ismo, Maaranen Sami, Cruz Taru), 6 EI-ääntä (Aspila Riina, Elovirta Elina, Huhtala Pasi, Liuha Tuukka, Ojala Carita, Virtanen Kari) sekä 1 TYHJÄ-ääni (Huhtala Anita).

Puheenjohtaja totesi, että Tuukka Liuhan muutosesitys on tullut kunnanhallituksen päätökseksi.

Puheenjohtaja tiedusteli voidaanko Tuukka Liuhan muutosesitykset sivuille 67 ja 68 hyväksyä yksimielisesti. Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti. Puheenjohtaja totesi, että Tuukka Liuhan muutosesitykset ovat tulleet kunnanhallituksen päätöksiksi.

Talousarviokirjan sivut 72-75 (investoinnit)

Ei muutosesityksiä.

Talousarviokirjan sivut 76-84 (konserniyhtiö)

Ei muutosesityksiä.

Kunnanhallitus totesi yksimielisesti, että osioon lisätään konserniyhtiöiden listaus.

Muut muutokset / tekniset muutokset:

Sivu 30: kaksoispisteen tilalle vaihdetaan pilkku

Sivu 68: poistetaan lause ”Säästötoimenpiteenä Yksitystiet-kustannuspaikalta vähennetään 50 000 euroa, joka toteutuu palvelutason laskuna.”

Huomioitavaa: kun talousarviokirjaan (kunnanjohtajan esitys) tehdään kunnanhallituksen päättämät muutokset, niin pöytäkirjan liitteenä olevassa talousarviokirjassa (kunnanhallituksen esityksessä kunnanvaltuustolle) sivunumerointi on muuttunut suhteessa kunnanhallituksen käsittelyyn.

Päätös

Kunnanhallitus päätti

1. esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy talousarvion vuodelle 2026 ja taloussuunnitelman vuosille 2026–2028 liitteen mukaisena sisältäen seuraavat kunnanhallituksessa päätetyt muutokset:

Sivu 38: esitys: muutetaan Ideapark/ Kuljun ja Hakkarin alue. tekstilisäys: Selvitetään mahdollisuutta avata myös Kuljun nuorisotila.

Sivu 43 lisäys: Lempäälän kunta seuraa työllisyysalueen kustannuskehitystä tarkasti ja tarkastelee myös vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa työllisyyspalvelut mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla.

Sivu 51 lisäys: Opettajien työvälineinä säilytetään Windows-laitteet sujuvan opetustyön ja koulun arjen takaamiseksi.

Sivu 65: Tykkilumiladun tekeminen mahdollistetaan edelleen talvikaudelle 2026–2027 entisellä tavoin.

Sivu 67 lisätään: Palvelubussin palvelutason riittävyyttä ja siitä saatavaa palautetta seurataan toimintavuoden aikana aktiivisesti.

Sivu 68 lisätään: Junaliikenteen liityntäpysäköinnin sujuvuutta ja turvallisuutta seurataan ja pyritään parantamaan.

Kunnanhallitus totesi yksimielisesti, että konserniyhtiöiden osioon lisätään konserniyhtiöiden listaus.

Lisäksi todettiin, että

Sivu 30: kaksoispisteen tilalle vaihdetaan pilkku

Sivu 68: poistetaan lause ”Säästötoimenpiteenä Yksityistiet-kustannuspaikalta vähennetään 50 000 euroa, joka toteutuu palvelutason laskuna.”

2. oikeuttaa talouspäällikön tekemään taloussuunnitelma-asiakirjaan vähäisiä teknisiä muutoksia.

Merkittiin pöytäkirjaan, että varajäsen Sami Maaranen oli poissa kokouksesta klo 17.34 - 17.36 pykälän esittelyn kuluessa.

Merkittiin pöytäkirjaan, että talouspäällikkö Kari Auvinen oli asiantuntijana läsnä pykälän käsittelyn ajan ja poistui kokouksesta klo 19.50 pykälän käsittelyn jälkeen

Merkittiin pöytäkirjaan, että kokouksessa pidettiin tauko tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 19.51-19.58, jonka jälkeen puheenjohtaja totesi läsnäolijat kuten läsnäololistasta ilmenee sekä kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi

Merkittiin pöytäkirjaan, että sivistysjohtaja Nina Lehtinen, yhdyskuntajohtaja Tiia Levonmaa ja kehitysjohtaja Antti Korkka poistuivat kokouksesta pykälän käsittelyn jälkeen klo 19.51.

Kunnanvaltuusto 26.11.2025
618/02.02.00/2025

Päätösehdotus

Kunnanvaltuusto hyväksyy talousarvion vuodelle 2026 ja taloussuunnitelman vuosille 2026-2028 liitteen mukaisena.

Päätös

Tiedoksi

Kunnan johtoryhmä, kunnanhallitus, lautakunnat ml. tarkastuslautakunta, talouspalvelut, hallintopalvelut, digipalvelut